

DE SECRETARIS EN DE SPECHT

toneelstuk in drie aktes

Han Berghs

Voorwoord

De secretaris, tenminste zo noemen de dorpingen hem, zit elke zaterdagmiddag op een bankje aan de rand van een natuurgebied. Een specht houdt hem gezelschap. Er ontstaat een vreemde conversatie tussen de twee, wat ertoe leidt dat de secretaris steeds meer respect krijgt voor de natuur en steeds minder voor de mens. Een verhaal dat je aan het denken zet. Het toneelstuk, 'De Secretaris en de Specht' is een bewerking van de gelijknamige novelle van Han Berghs, uitgegeven in 2023.

Rolverdeling

Verteller/mise-en scène

Secretaris

Specht

Jonge vrouw/akela

Vrouw/barones

Man

De natuur ambassadeur

C2024, 'DE SECRETARIS EN DE SPECHT, toneelstuk.'

Han Berghs, Maastricht

Inhoud

	pag.
Voorwoord, rolverdeling	2
EERSTE AKTE	
1.1. Hoofdbrekens	4
1.2. De strijd tussen Sparta en Athene	7
1.3. Braggen	11
1.4. Thermiek	14
1.5. Kraaien	17
1.6. Akela	19
1.7. Mensen zijn niet wijs	23
TWEEDE AKTE	
2.1. Over de ekster	27
2.2. Een nieuwe ark	30
2.3. Hekken	32
2.4. De grote bonte specht	36
2.5. Wat een hoed al niet doet	39
DERDE AKTE	
3.1. De natuur ambassadeur	42
3.2. De korenbloem	46
3.3. Zwermen	48
3.4. Barbecue	50
3.5. Zingen is adverteren	52
3.6. Doorgeefluik	54
3.7. Gezinshoofd?	56
3.8. Waar de lotus bloeit	60
Han Berghs, publicaties	62
Colofon	66

EERSTE AKTE

1.1. Hoofdbrekens

Verteller/mise-en scène:

Elke zaterdagmiddag zit hij er. Niemand weet waar hij vandaan komt. Het enige wat de dorpsbewoners van hem weten, is, dat hij 's zaterdags even buiten het dorp Swartbroek aan de rand van natuurgebied 'De Krang' op een houten bank in een klein schriftje zit te schrijven. In het dorp noemen ze hem daarom: *de secretaris*.

Hij heeft altijd een pet op, en 's winters draagt hij een lange versleten jas. Aan het eind van de middag, na een paar uurtjes schrijven, staat hij van zijn bank op en dan maakt hij een wandelingetje door het natuurgebied.

Als er mensen langs zijn bankje komen wandelen, zegt hij ze vriendelijk goedendag. Iedereen groet hem terug. Een enkeling probeert een praatje aan te knopen of maakt een nietszeggende opmerking:

'De boekhouding aan het bijhouden?'

De honden van wandelaars stormen enthousiast op hem af. Blijkbaar denken ze dat er een zielsverwant op het bankje zit. De man houdt blijkbaar van honden en geniet van de aandacht van de vrolijke viervoeters.

Een ander dier, een specht, houdt hem de hele middag gezelschap. Hij tikt er flink op los. Af en toe maakt hij een opmerking in de richting van de secretaris. Altijd heel attent:

Specht:

'Als je moet plassen, kun je dat beter nu doen. Ik zie een groep wandelaars in de verte aankomen. En het zal wel even duren voordat die voorbij is.'

Verteller/mise-en scène:

De man moet vaker plassen. Hij is al wat ouder. En op zo'n middag, buiten op een houten bank, trekt het kille vocht toch heel gemakkelijk vanuit het gras naar boven.

Naast hem op de bank staat een flesje bronwater waar hij af en toe een slok uit neemt. Om twee uur eet hij een mandarijntje, om half drie een suikerwafel en om half vier een appel. Tot nu toe heeft hij de verleiding kunnen weerstaan om zijn zakflacon whisky mee te nemen, maar wat niet is, kan nog komen.

Inmiddels begint hij de wandelaars te herkennen. Dat schijnt ook wederzijds te zijn. Sommige mensen zwaaien zelfs naar hem. Dan zwaait hij beleefd terug. Mensen zijn gewoontedieren. Vaak komen ze elke zaterdagmiddag rond dezelfde tijd voorbij. Dat geeft naar beide kanten een vertrouwd gevoel.

'Ach, daar zit onze secretaris weer.'

Een jonge vrouw, altijd alleen, komt meestal rond drie uur voorbij. Met haar haren, mooi en egaal strak naar achteren in een knotje, zou ze zomaar een ballerina kunnen zijn.

Vandaag heeft ze de stoute wandelschoenen aangetrokken en houdt haar pas in bij de man.

Jonge vrouw:

'Mag ik u wat vragen?'

Secretaris:

'Natuurlijk'

Jonge vrouw:

'Ik zie u hier altijd op zaterdag zitten schrijven, schrijft u gedichten? Of iets anders misschien?'

Secretaris:

'Ik ben nu een natuurboek voor kinderen aan het schrijven, maar ik heb ook gedichten en nouvelles geschreven voor volwassenen. Wil je mijn visitekaartje? Dan weet je tenminste wie die vreemde man is, die hier elke zaterdagmiddag zit te schrijven.'

Jonge vrouw:

'Ik vind u helemaal geen vreemde man hoor.'

Verteller/mise-en scène:

Er ontstaat vervolgens een leuk, maar toch wat vrijblijvend gesprek over de mooie omgeving en de verschillende wandelroutes die je er kunt lopen. En natuurlijk gaat het niet over echte dingen zoals:

Jij bent alleen, ik ben alleen; er is plaats genoeg hier op de bank; wil je de helft van mijn suikerwafel en wat er verder van komt.

De vrouw neemt vriendelijk afscheid en vervolgt haar wandeling.

Specht:

'Je bent nog dommer dan ik dacht. Wij vogels zouden dat veel beter hebben aangepakt.'

Verteller/mise-en scène:

De specht hamert weer verder.

Elke zaterdag rond drie uur kijkt de secretaris een beetje zenuwachtig het pad af, in de hoop dat de jonge vrouw er aankomt. Maar wekenlang ziet hij haar niet meer. De specht zegt er niets van, maar hamert veelbetekenend van 'zie je wel' op een oude boom.

In de verte komen twee vrouwen aan. Hun grijze koppen schitteren in het zonlicht.

Specht:

'Daar komen twee schooljuffen aan. Pas maar op, die gaan je nog een lesje leren.'

Verteller/mise-en scène:

De twee juffen spreken de secretaris aan en vragen naar zijn schrijfsels. Ze willen ook van hem weten, waar hij vandaan komt en waarom hij alleen op zaterdag op deze bank zit te schrijven. De secretaris probeert wat ontwijkend te antwoorden en zegt dat hij vroeger in een stad bij de gemeente heeft gewerkt, en dat hij ook niet precies weet waarom hij zich tot deze plek voelt aangetrokken, maar dat hij hier veel inspiratie krijgt. Op dat moment komt de jonge vrouw van enkele weken geleden langs. Ze knikt naar hem.

Secretaris:

'Hoi, hoi!'

Verteller/mise-en scène:

De twee juffen kijken hem streng aan en wensen hem nog veel succes met het schrijven en zo. Daarna lopen ze verder.

Specht:

'Mensen zijn rare wezens.'

Secretaris:

'Jij hebt makkelijk praten. Jij hoeft alleen maar op die bomen te kloppen.'

Specht:

'Oh ja? En dacht je dat ik nooit hoofdpijn krijg, als ik mij het hoofd breek over hoe ik die rottige insecten uit de boom moet krijgen?'

Secretaris:

'Zal ik de volgende week een doosje maaien voor je meebrengen?'

Specht:

'Nee hoor, dat hoeft niet. Ik ben een specht, ik eet niet uit een doosje.'

1.2. De strijd tussen Sparta en Athene

Verteller/mise-en scène:

De secretaris gaat weer verder met het schrijven in zijn schriftje.
Het begint te regenen. De bank staat wel een beetje beschermd onder de bomen, maar daar houdt hij het niet lang meer droog.

Specht:

'Als je even achter je kijkt, zie je een klein perceeltje privé bos. Daar staat ergens ook een schuurtje. Misschien kun je daar in gaan schuilen totdat de bui is overgedreven.'

Verteller/mise-en scène:

De secretaris draait zich om en ziet het stuk afgerasterd bos. Hij bedankt voor de tip en hij gaat op zoek naar de ingang van het privéterrein.
Hij loopt langs de afrastering en komt bij een soort inrit van het bos met een slagboom en een klein open poortje.
Er hangt nergens een bordje met *verboden toegang*.
Hij loopt door het poortje en komt op een open plek in het bos. Er staan her en der een paar stevige banken en tafels, en hij ziet ook het schuurtje.

Secretaris:

'Aha, meneer de specht heeft gelijk, er staan zelfs een paar stoelen in.'

Verteller/mise-en scène:

De secretaris gaat op een van de stoelen in het schuurtje zitten, pakt zijn schriftje en probeert weer verder aan zijn verhaal te schrijven.
De specht is op het dak van het schuurtje gaan zitten.
Na een half uurtje hoort hij een auto stoppen. Oh jee, denkt hij, ik krijg bezoek!
Hij hoort dat iemand de slagboom omhoog doet en dat daarna de auto het perceel oprijdt. Twee deuren hoort hij open en dicht gaan, en hij hoort de stemmen van een vrouw en een man steeds dichterbij komen. Als ze vlak bij zijn, maakt de secretaris de deur van het schuurtje open.

Secretaris:

'Goedemiddag!'

De vrouw:

'Ik schrik me rot.'